

5. Europejskie Sympozjum Ekologiczne na temat „Antropogeniczne zakłócenia systemów ekologicznych — potrzeba związku teorii z praktyką” (Siena, Włochy, 25—29 IX 1989 r.)

Sympozjum, które zgromadziło ok. 300 uczestników, zorganizowało Włoskie Towarzystwo Ekologiczne (Societa Italiana di Ecologia), działające w osobach członków jego Rady prof. O. Ravery i prof. A. Renzoniego. Obrady odbywały się na Wydziale Dydaktyki Uniwersytetu w Sienie. Otwarcia Sympozjum dokonali prof. Ph. Bourdeau z Brukseli, prof. A. Moroni, prezydent Włoskiego Towarzystwa Ekologicznego oraz obaj główni organizatorzy.

Sympozjum podzielono na pięć sesji: (1) Potrzeba związku teorii z praktyką (The need for transfer), (2) Potrzeba teorii w badaniach przekształceń (The need for theory in perturbation studies), (3) Przekształcenia i rekultywacja: strukturalne i funkcjonalne reakcje na różnych poziomach integracji (Perturbation and recovery: structural and functional responses at different levels of integration), (4) Praktyczne zastosowanie wiedzy ekologicznej: odbudowa i rekonstrukcja (Practical implementation of ecological knowledge: restoration and redevelopment), (5) Wzrost społecznej i rządowej świadomości o roli wiedzy ekologicznej (Getting the message across: increasing public and government awareness of the role of ecological sciences). Obradowano równocześnie w dwóch salach.

Każdą sesję rozpoczynały wykłady plenarne. Pierwszą sesję rozpoczął A. D. Bradshaw (Anglia) wykładem pt. „Co mogą zaoferować ekologowie”, bogato ilustrowanym przezroczami zniszczonych działalnością człowieka środowisk i metod ich rekultywacji. Autor podkreślił, że ekolodzy dzięki swojej wiedzy, rozumiejąc procesy przebiegające w ekosystemach, mogą wyjaśniać obecnie zachodzące zmiany i przewidzieć je w przyszłości w określonych warunkach. Dzięki swojej wiedzy ekologicznej mogą również naprawić szkody jakie człowiek już dokonał w środowisku.

Następnie F. B. Golley, prezydent INTECOL-u, poruszył szereg problemów ważnych dla wykorzystania wiedzy ekologicznej w praktycznej działalności człowieka. Po pierwsze — ekologiczne systemy są zmienne w czasie i przestrzeni i nie zawsze charakterystyczne dla człowieka skale, np. czasu, dają pełne zrozumienie zachodzących procesów. Po drugie — badania paleoekologiczne wskazują, że człowiek wpływał na środowisko od tysięcy lat, tj. od początku swego istnienia. Po trzecie — nie ma standardowych środowisk, z którymi możemy porównywać środowiska zmienione przez człowieka. Po czwarte — planowanie i organizacja środowiska winny doprowadzić do jakiegoś optymalnego środowiska, jednakże populacja ludzka na Ziemi jest bardzo różnorodna, o czym winniśmy pamiętać by uniknąć forsowania koncepcji wywodzących się z tradycji intelektualnych Zachodu.

W kolejnym referacie plenarnym D. Uhlmann (NRD) bardzo jasno przedstawił problem zanieczyszczania wód i sposoby zapobiegania temu, skupiając się w szczególności na eutrofizacji jezior i technikach rekultywacji.

Po tych referatach plenarnych wygłoszono pierwszego dnia 20 krótszych 15-minutowych komunikatów. W czasie Sympozjum ogółem wygłoszono ponad 200 referatów i przedstawiono 35 plakatów. Zatem omówię tylko te, które wydawały mi się ciekawsze.

W drugim dniu obrad A. Gigon (Szwajcaria) przedstawił swoje poglądy na temat stabilności ekosystemów i metod jej pomiarów. Ekosystem zmienia się, co jest ogólną cechą życia, zatem stabilność ekosystemu zmienia się, co jest ogólną cechą życia, zatem stabilność ekosystemu musi być sytuacją wyjątkową. Ekologiczna stabilność to trwanie ekosystemu w stanie nie zmienionym lub zdolność ekosystemu do powrotu do poprzedniego stanu po jego zakłóceniu, a zatem termin stabilność jest dwuznaczny. Można wyróżnić szereg typów stabilności ekosystemów. Nie można powiedzieć, że ekosystem jest stabilny bez określenia ram czasowo-przestrzennych, parametrów jakie bierzemy pod uwagę oraz typu stabilności jaki chcemy opisać.

W następnym dniu w referacie plenarnym B. Kimor (Izrael) przedstawił zmiany jakie zaszły po pogłębieniu Kanału Sueskiego i zbudowaniu Tamy Assuańskiej. Do czasu pogłębienia Kanału Sueskiego słodkie wody Kanału były dla zwierząt barierą uniemożliwiającą ich przejście z Morza Czerwonego do Zatoki Lewantyńskiej Morza Śródziemnego. Dodatkowo słodkie i bogate w substancję organiczną wody Nilu wlewały się do Zatoki. Po zbudowaniu Tamy Assuańskiej Nil w mniejszym stopniu wysładza Morze, wody Kanału Sueskiego po pogłębieniu go są wystarczająco zasolone by wiele gatunków ryb drapieżnych przewędrowało z Morza Czerwonego do Morza Śródziemnego i tam zredukowało liczebność gatunków ryb przemysłowych. Brak наносów Nilu do Morza Śródziemnego powoduje abrazję brzegów w tym rejonie i zalewanie osiedli.

Trudno omówić szczegółowiej dalsze referaty. Dotyczyły one wszystkich możliwych środowisk, niektóre były bardzo szczegółowe. Ich autorzy starali się przynajmniej tytuły dopasować do tematyki Sympozjum. W efekcie np. zagadnienie różnorodności pokarmu sowy płomykówki można było znaleźć pod tytułem „Antropizacja, izolacja ekologiczna i różnorodność troficzna w dolinie rzeki Po”. Wiele referatów dotyczyło ważnego w basenie Morza Śródziemnego problemu wypalania lasów i zarośli; analizowano też wpływ turystyki, zmian w uprawie roli, itp. W licznych referatach przedstawiono wyniki a nawet technologię rekultywacji skażonego środowiska.

W Sympozjum brały udział cztery osoby z Polski, które przedstawiły trzy prace: prof. J. Fabiszewski (Wrocław) ze współautorami — „Skażenie metalami ciężkimi (Cd, Pb, Cu) roślinności spontanicznej i gleby wokół huty miedzi w Legnicy”, dr A. J. Czarnecki (Toruń) — „Zespoły *Collembola* w krajobrazie rolniczym w zależności od jego struktur czasowo-przestrzennych” oraz prof. J. Pinowski (Dziekanów Leśny) — „Badania ekologiczne strefy podmiejskiej Warszawy”.

W ostatnim dniu Sympozjum odbyła się wycieczka do Parku Narodowego Migliarino S. Rossore Massaciucoli, położonego na południe od Pisy. Park obejmuje tereny leśne wraz z brzegami Morza Śródziemnego. Pas lasu szerokości ok. 300 m, przylegający do brzegu morskiego, jest suchy i według relacji gospodarzy zniszczony przez detergenty wyrzucane z morza przez bryzę.

Już po zakończeniu Sympozjum odbyło się posiedzenie Rady INTECOL-u, na którym omawiano w pierwszym rzędzie sprawy Kongresu Ekologicznego w Jokohamie.

Specerując codziennie z hotelu do śal obrad przechodziliśmy przez śródmieście Sieny, tj. całkowicie zachowane gotyckie miasto z unikatowym rynkiem w kształcie muszli, ratuszem z 83 m wysoką wieżą z XII wieku i wspaniałą katedrą o gotycko-toskańskiej fasadzie z XIII wieku, zbudowaną z białego i zielonego marmuru. W soboty mogliśmy ponadto podziwiać pochody w średniowiecznych strojach związane ze słynnymi wyścigami konnymi, tzw. „Palio”.

Jan Pinowski